

זמני כניסת ויציאת השבת לפי אופק ירושלים ומעלה אדומים:

הדלקת נרות 16:07
צאת השבת 17:24
ר"ת 17:55

שיר ליום השבת

הקב"ה מבטיח ליעקב אבינו: "ושמתי את זרעך כחול הים". מהי מעלתו המיוחדת של חול הים? במה ניכר כוחו? פירש המלבי"ם:

סמוך לחוף, ניתן להבחין בגלי הים. לפעמים מתקרר לחוף גל שגובהו חצי מטר, לפעמים מטר; אבל בעומק הים, הרחק מהחוף, ישנם גלים בגובה שלושה, חמישה, ואפילו עשרה מטרים - גובה של בנין בן ארבע קומות! אם נשאל את הגל הזה: 'לאן אתה הולך?' יענה בבטחה: 'לתל אביב, עוד מעט ואכסה את בנייני עזריאלי...' הגל הזה מתקדם במהירות לעבר החוף, ונכון לשטוף בעוצמה רבה את הערים הסמוכות, אך בהגיעו קרוב לקו החוף - לפתע הוא הולך ונחלש, עד שנעצר סמוך לחוף שעל שפת הים. כיצד קורה הדבר?

סיבה אחת ויחידה: הקב"ה לא נותן לו להמשיך! "אשר שמתי חול גבול לים חוק עולם ולא יעברוהו". ממשיך המלבי"ם ואומר: כך אמר הקב"ה ליעקב - דע לך, בעתיד יבואו ממלכות גדולות וירצו להחריב את עם ישראל, בניך. אולם "והיה זרעך כחול הים". מי עוצר את כל הגלים האימתניים הללו? גרגרי חול. בא פרעה הגדול, העביד את ישראל בפרך מאתים ועשר שנים - ולא יכול לעם ישראל; אחריו באו נבוכדנצר, המן, טיטוס, היטלר, סדאם חוסיין - כולם ניסו להשמיד את עם ישראל, ולא עלתה בידם, הם נעצרו ב"חול הים". תמיד, בסופו של דבר, אותם רשעים - הם שעברו מן העולם, ועם ישראל יצא בשלום ממלצעותיהם, והוא חי וקיים.

חוקרים עקבו אחר צפרדע הנקראת 'צפרדע שור', שהיא ענקית בגודלה, מעל לשלושים ס"מ, וגילו תופעה מעניינת - צפרדע זו, דרכה לעמוד בביצה, וכל מה שעובר לנגד עיניה - מייד היא טורפת באמצעות לשונה הדביקה. והנה רואים לטאה קטנה מתקרבת אליה. הצפרדע כמובן שולחת את לשונה הארוכה, וכהרף עין נבלעה הלטאה בפיה, כשרק זנבה מציץ החוצה. עוברות עוד שתי דקות, ולפתע רואים שהצפרדע מתה! התברר שללטאה זו מוצמדות שלפוחיות רעל על גבה, וכשהיא מותקפת היא משחררת רעל שהורג את התוקף. ברגע שהצפרדע בלעה אותה - היא שחררה את הרעל והצפרדע מתה.

אבל זו רק ההקדמה לסיפור האמת!... עוברות עוד כמה שניות, והנה הלטאה פותחת לצפרדע את פיה ויוצאת החוצה ללא פגע! זה בעצם הסיפור של עם ישראל. לאורך כל הדורות 'דגים ענקיים' ניסו 'לבלוע' אותם ולהשמידם - וכולם רק ניזוקו מכך. בסופו של דבר אותם עמים נעלמו מן העולם, ועם ישראל חי וקיים!

(יחי ראובן)

מאורה של הפרשה

"ויקרא אליו א-לוקים מתוך הסנה ויאמר משה ויאמר הנבי"

התגלותו של הקב"ה אל משה בסנה נעשתה בזהירות רבה, שכן משה מעולם לא התנבא לפני כן.

וכה אומר המדרש: 'אמר רב יהודה בר נחמיה: טירון היה משה לנבואה. אמר הקב"ה: אם נגלה אני עליו בקול גבוה - אני מבעתו, ואם בקול נמוך - בוסר הוא על הנבואה. מה עשה הקב"ה? נגלה עליו בקולו של אביו, אמר: בא אבי ממצרים... אמר לו: איני אביך אלא א-לוקי אביך.'

הנהגה זו, של רגישות והבנה כלפי ההתרגשות ויראת הרוממות שאותה חש תלמיד במחיצת רבו, וזהירות מפני כל ענין שעלולה להיות בו בושה, שימשה למורה דרך בכל הנהגותיהם של גדולי ישראל עם תלמידיהם.

בספר "בנתיבות המגיד" מסופר, שראש ישיבת 'תורה ודעת' בארצות הברית **רבי ראובן גרוזובסקי**, חתנו של **רבי ברוך בער זצ"ל**, חלה וסבל משיתוק במחצית גופו, ובחוריו הישיבה נהגו לישון בביתו בלילה, ובבוקר ליטול את ידיו ולהניח לו תפילין.

באחד הימים הגיעה תורנותו של אחד הבחורים, אולם הוא כל כך התרגש, עד שכאשר נטל את ידי רבו, נשפכו המים על המיטה...

נקל לשער את הרגשת אי הנוחות שאפפה אותו.

הרב הניח תפילין, ולאחר מכן, בעוד התפילין עליו, שאל אותו: "אמור נא, איך קוראים לך?"

"פסח" השיב הבחור.

"מאיפה אתה?" שאל הרב בחמימות, ואחר כך הוסיף והתענין במשך זמן שהותו ביישיבה ובחברותות שלו.

לאט לאט נרגע הבחור - הרב אינו כועס עליו כלל וכלל, מיד כשיצא משם סיפר בהתרגשות לשאר בחורי הישיבה אודות השיחה וההתעניינות.

למרבה פליאתו, נתקל הסיפור בתדהמה מוחלטת -

"הרב דיבר עם תפילין?!" נדהמו הבחורים "זה פשוט לא יתכן! מעולם לא דיבר רבנו דברי חולין כשתפילין על ראשו!"

רק כעת הבין הבחור את משמעות החסד שגמל עמו הרב עדין-הנפש, כשהוא מעדיף לוותר על מנהגו הקבוע, ובלבד שייגרום לבחור אחד נבון לחוש טוב יותר במחיצתו!

(ומתוך האור)

נקודה למחשבה

השפעתם הברוכה של יוסף ואחיו על כלל ישראל שמרה והגנה עליהם מכל רע, ומיד לאחר מותם החל קושי השעבוד, שנאמר "ויקם מלך חדש... וישימו עליו שרי מוסים".

בהקשר לכך סיפר **רבי שמואל גרינמן**, שכאשר ביקש **ה'חפץ חיים' זצ"ל** לעלות לארץ ישראל, פנה אליו **רבי חיים עוזר גרוזינסקי** והפציר בו שלא יעזוב את אירופה, משום שאם יעזוב קיים חשש כבד לקיומן של כל הישיבות. השיב לו ה'חפץ חיים': "הנני זקן כבר, וממילא אין בי כבר כח לדאוג לישיבות, ואיני מועיל להן".

נענה רבי חיים עוזר ואמר: "כל זמן שסבא יושב ליד השולחן, הילדים אינם רבים, גם אם אין הסבא מתפקד ממש"...

(ומתוך האור)

נא לשמור על קדושת הגליון. אסור לקרוא בזמן התפילה וקריאת התורה.

הצלחה ברו"ג: יוזמת העלון נעה שלו. מש' אזולאי. מש' מרצי. מש' פנחס. מש' רענן. מש' נדף **זנוג הגנון:** אורית יהודית, יעקב משה ויוסף בני מרים דבורה פנינה. **רפוי"ש:** תהילה בת שונמית **לע"י:** דניאל בן אסתר ז"ל. אליהו ז"ל בן אסנת תחי'. משה בן סניורה ז"ל. יהונתן בן שושנה ז"ל

בברכת שבת שלום!

עריכה: משפחת שמעיה

לע"י אבינו הר"ר אילן סבח בן סניורה ז"ל

להקדשות העלון ולהשתתפות בהפצתו: 054-8403899

מלאכת מלב

הגדרת המלאכה: ניקוי חומר רך.
המלאכה במשכן: ליבון הצמר שגזזו, על ידי השרייתו במים והנחתו בשמש.
תולדות המלאכה: כיבוס בגד וסחיטתו.

- ✪ אסור לכבס בגד בשבת, ואפילו חלק מהבגד, בין במים ובין באבקה יבשה.
- ✪ אסור להשרות בגד במים בשבת, ואפילו בלא שפשוף. שעצם שריתו במים מסירה את הלכלוך.
- ✪ שריה דרך לכלוך מותרת, כגון: ניגוב ידיים במגבת.
- ✪ רבנן קבעו למוקצה כל בגד רטוב, כדי שלא נבוא לסוחטו.
- ✪ שריה אסורה רק אם המים חודרים לתוך הבגד. לכן על דברי עור, פלסטיק, ניילון וגומי אין איסור שריה.
- ✪ ומותר לשפוך מים על מפת פלסטיק או על מגפי גומי כדי להסיר מהם לכלוך ובוץ לח (לא יבש, משום 'טוחן').
- ✪ אך אסור לשפשוף בין ביד ובין במטלית.
- ✪ והוא הדין בפטמת בקבוק תינוק העשויה גומי.
- ✪ בגד העשוי מחומר סינטטי או מניילון, מותר לנערו בשבת ואפילו בחוזקה.
- ✪ פלסטר העשוי מברד או מגזה אסור לשפוך עליו מים או לטבולו במים. (מלאכת שבת)

אין כוחנו אלא בפינו

כשבאה על גוי צרה, הוא נעשה גרוע יותר ממה שהיה עד כה. מאשים את כל העולם, ומאשים גם את ה"אלוהים" שלו, ושם אותו ללעג ולקלס. לא כן היהודי. בעת צרה, כאשר "ויאנחו בני ישראל מן העבודה", כשפרעה מלך מצרים שחט תינוקות יהודים ורחץ בדמם, כדי להירפא מצרעתו, מה עשו ישראל? - "ויזעקו"! בצר לו מבין היהודי כי נהג לא כשורה, ועליו לעשות תשובה. הוא זועק לא-לוקיו מקירות לבו שיושיעו, נותן פרוטה לצדקה, ואכן, "ותעל שוועתם" - הקב"ה מתרצה בתשובתו ושמח בה.

כדוגמא לכך מובא מעשה שנראה אולי במבט ראשון מצחיק, אך טמון בו לימוד מאלף: בעת שעלה לשלטון בגרמניה הצורך הנאיצי ימ"ש והחל במלאכת הכיבוש והשמדת היהודים, היו בהונגריה שלושה סוגי קהילות בקרב היהודים: קהילת החרדים לדבר ד', קהילת הניאולוגים שחבריה היו רפורמים לכל דבר, וקהילת ה"סטטוס קוו" שהיתה משוה באמצע, כמין "פשרה" בין החרדים לרפורמים.

הגבאי של בית הכנסת הניאולוגי פגש באותה תקופה את **הרבי מקלויזנבורג זצ"ל** ואמר לו: "רבי, אתמול זכיתי להחזיר יהודי בתשובה!"

הביט הרבי בתמיהה: "אתה החזרת יהודי בתשובה?! כיצד?" והלה הסביר: "בא אלי יהודי רפורמי ואמר: 'היטלר עושה צרות, מוכרחים לחזור בתשובה. עד היום חגגתי את יום ההולדת שלי לפי התאריך הנוצרי, כעת ברצוני להתחיל לחגוג אותו לפי התאריך היהודי, אלא שאינני יודע מתי בדיוק. אולי תוכל לעזור לי בעניין: אני נולדתי בחמישה לספטמבר בשנה זו וזו, מתי לפי זה חל תאריך הולדתי לפי הלוח היהודי?' כך שאל, ואני השתדלתי לעזור לו להשיבו בתשובה, שיוכל לחגוג את יום הולדתו לפי התאריך העברי!" אמר הרבי מקלויזנבורג, "לנו אולי נראה המעשה מצחיק ומגוחך, אולם עלינו לדעת כי בעיני הקב"ה מעשהו של יהודי זה אינו מצחיק כלל!"

כי לפי השגתו המועטת ביהדות - גם השתדלות כזו לחזרה בתשובה תחשב!"

זו היתה דרכם של היהודים בכל הדורות, כאשר באו עליהם צרות, הם לא בעטו ולא כפרו בא-לוקיהם, חלילה, אלא שיפרו את דרכם ושוב אליו בתשובה שלימה.

(ומתוק האור)

הכרת הטוב

הכתוב אומר: "ויקם מלך חדש... אשר לא ידע את יוסף", והמפרשים מבארים שלפרעה לא היתה הכרת הטוב ליוסף, ועלינו להבין, וכי זו היתה הבעיה של פרעה? הלא מדובר במלך רשע, שזרק ילדים ליאור והתרחץ בדמם! מדובר בקניבל, חסר לב! האם כל מה שהיה חסר לאישיותו המושחתת והמפוקפקת היה חוסר בהכרת הטוב?! האם יעלה על הדעת, שכאשר מישוה ינסה לברר על היטלר ימ"ש לצורך שידוך, ישיבו לו: "לא מומלץ, כי יש לו חסר במידות?"! אלא שעל כורחנו יש לומר - שלעיתים חסרון בהכרת הטוב, הוא גרוע יותר מכל המידות הרעות כולן! ישמע חכם ויוסף לקח!

(ומתוק האור)

"וישימו עליו שרי מיסים למען ענותו"

עם קום המדינה כאב **רבי שלום שברדון זצ"ל** יחד עם שומעי השיעור הקבוצ שלו את כאב פריקת עול הדת במדינה המתחדשת: חילול שבת, כפירה ומינות וכו'. מפעם לפעם נכנסו בעלי בתים לשיעור והיו "מנחמים" אותו - לא כל כך נורא, ד' יעזור. עברו חלפו כמה חודשים. יום אחד לפני תחילת השיעור שומע ר' שלום התלחשויות כעוסות. "מה יש?" שואל ר' שלום.

"אה! הם לוקחים מיסים על כל תזווה - כל קניית לחם כרוכה במס למדינה, מה יהיה פה במדינה הזאת?"

חיך ר' שלום מלא פיו ואמר להם בלשונם: "לא כל כך נורא, ד' יעזור. ד' יעזור..." "ברצוני לספר לכם", המשיך ר' שלום, "מעשה שהיה עמי לפני כמה שנים". וכה סיפר להם: שני ילדים תושבי שערי חסד שיחקו ב'סוס ועגלה', ילד אחד - הסוס, כביכול, וחברו מושך בחבל, והם רצים. השנים חלפו ליד חצרי, נכנסו פנימה בריצה, הילד אשר רץ קדימה לתוך החצר, נתקע במדרגה, נפל על הארץ ופצע את מצחו.

אשתי נכנסה הביתה בריצה, וצעקה בבהלה: "מאיר'קע נפל על רצפת החצר וניגר ממנו דם רב, בוא נרוץ עמו לרופא".

רעייתי לקחה מגבת, הספיגה אותה במים, ויצאנו החוצה. הרמתי את הילד על זרועותי, כשאשתי לוחצת על מקום החור וכך התחלנו ללכת במהירות לעבר ביתו של החובש בפאתי שכונת 'שערי חסד'.

ממרחק ראינו את הסבתא של הילד, אישה נכבדה ויקרה מ'שערי חסד'. לא קראנו לעברה. הסבתא, שהיתה אישה חכמה, הבחינה מיד ממרחק שר' שלום ואשתו רצים עם ילד על הידיים, ותכף קראה לעברנו קריאת עידוד "ד' יעזור, לא נורא. זה יעבור". שתקנו.

התקרבו לסבתא ואז היא הבחינה שהילד המכוסה מוכר לה... הוסיפה וחזרה שוב, אך בשפה רפה ובאיפוק "לא נורא, ד' יעזור".

הגענו סמוך לרגליה, אוי, אז ראתה שזה הנכד שלה - חיש מהר שכחה מכל ה"נחמות" ותוך רגע פתחה בצווחה "מאיר'קע! מאיר'קע!".

"ומה היה המשך?" שאל ר' שלום והשיב: "יצאו כל השכונות בבהלה, הסתכלו ואמרו 'לא נורא, ד' יעזור, זה יעבור, לא להיבהל, יהיה טוב'".

מכאן למדתי מוסר השכל: שאם זה לא מאיר'קע שלי - זה לא נורא... כשאדם לא מרגיש שחילול שבת זה המאיר'קע שלו, הוא מתנחם "ד' יעזור"; אבל כשהמיסים הם המאיר'קע שלי, בועטים וכועסים...

כך בכל תחומי החיים, השאלה היא: מיהו המאיר'קע שלי...

(קול חוצה)

"איני ראוי והגון..."

נפשו של **הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל** סלדה מן התארים שנהגו להכתירו בהם. כשהגיע לידיו ספר עם הקדשה מהמחבר, מחק מיד את התארים שנכתבו עליו. בענותותו ואיניות דעתו לא סבל שבחים. מאות מילדי ישראל הוכנסו בבריתו של אברהם אבינו על ברכיו. רבים ראו לעצמם זכיה אם הוא יסכים לשמש סנדק בברית של בנם, וכיבדוהו במצווה בחרדת קודש. אולם הוא בענותותו היה אומר בפרוש לפני הברית לאביו של הרך הנימול: "הריני יושב סנדק אפילו על מנת שהנך טועה בי, אף על פי שאיני ראוי והגון..." (אגריעה)

בין הממתינים לתורם להיכנס אל הקודש פנימה, אל רבי ישראל אבוחצירא זצ"ל, היו אם ובנה. האם אישה קשת יום, בגיל העמידה. תלאות החיים נתנו אותותיהם בפניה, מהן ניבטו סבל ומרירות. בנה נראה כבן שבע-עשרה, והקרין אדישות ויהירות. באמת לא התאים למקום ולאווירתו, על חולצתו הצבעונית הרעשנית ומכנסי הג'ינס המהוהים. מי יודע כיצד שיכנעה אותו האם הכאובה לבוא, מה הבטיחה לו תמורת היענותו.

תורם הגיע. האם הידקה את התיק החום שנשאה עמה וכנסה לחדרו של הצדיק בחיל ורעדה. הבן השתרך אחריה בגרירת סנדליו, שמח שההמתנה הגיעה לקיצה, עוד מעט וישוחרר. האם התבקשה לשבת, גם הבן. היא נשאלה מה הביאה לכאן.

"רבי", פתחה ואמרה, "בני אינו שומע בקולי, מזלזל בי, מפנה עורף לדברי, לועג להם..." ניכר היה בבן שהוא רגיל לטרוניות. האם מתלוננת השכם והערב, וכעת הצדיק יוכיחנו בשבט פיו. יעבור גם את זה...

אבל כאן קרה דבר מוזר. הצדיק לא הוכיח, אף לא זיכהו במבט נוקב. הצדיק שתק, עיניו התערפלו, ואז החלו הדמעות זולגות ברצף, כשהוא ממלמל: "אח, אילו היתה לי אמא... אילו היתה אמי חיה, על כפיי הייתי נושאה..." מילים אלו חדרו ללב הנער יותר מכל דברי תוכחה ומיד הצטרפו אליהן דמעותיו...

(מעין השבוע)

מסייעין בידו

רבי שמחה קסלר זצ"ל, רבה של 'קרית ספר', היה איש גדול. הוא נהג לבקר את אמו הישישה לעתים קרובות.

פעם אחת ביקשה ממנו אמו שיתקן את התריס שנשבר. נטל את כלי העבודה שהיו בבית, ניגש, התחיל פה והמשיך שם ותיקן את התריס. אחר כך הגיע לבית אמו יהודי שמבין בתריסים והתעניין: "מי תיקן את התריס?"

ר' שמחה השיב: "אני". השתומם: "אתה תיקנת את התריס?! איך יכול להיות, ממתי אתה יודע לתקן תריס כזה, הרי צריכים להיות לכך מומחה." ר' שמחה השיב לו: "באמת אני לא יודע, אבל אמא ביקשה. היתה לי מצוות כיבוד אם, ניגשתי ועשיתי. והצלחתי."

פעמים רבות אדם חשוב לעצמו: איך אני יכול, מה אני יכול, מי אני ומה אני? ואז מגיעה הסיעתא דשמיא.

(יחי ראובן)

אם זה צריך להיות - זה יהיה.

הלבנת פנים

בסערת מלחמת העולם הראשונה התערערו סדרי הקהילות. לאחר המלחמה, כשביקש הרב מבריסק זצ"ל להעמיד גדרי הדת על תילם, קרא לפרנסי הקהילה לאסיפה. על סדר היום, לאסור "שחיטת חוץ".

אחד הקצבים שחט בכפר סמוך בלי פיקוח על כשרות השחיטה ובדיקת פנים. ביקשו לחסום את הפרצה, ולקבוע שאין לשחוט אלא בפיקוח הדוק של וועד הקהילה. הפרנסים עלו לבית הרב, והנה הגיע גם אותו קצב. בלא שנקרא, התיישב בין הקרואים. איך אפשר לדון בעניינו ולבקר את מעלליו, ולהחליט נגדו החלטות, בעוד שהוא שומע וזועם, נוקם ונוטר?

איש לא אמר דבר, מפני כבודו של הרב. והרב ישב ושתק. דקה ושתיים, עשר ועשרים, שעה ושעתיים, וקם. קמו כולם, והאסיפה התפזרה. בלא שנאמרה מילה. החלו לצאת, כולל אותו קצב.

הנשארים פנו אל הרב: "ילמדנו רבנו, מדוע לא הורהו, בעדינות, לצאת?" והרב הסביר: "עם ישראל נאנק בשעבוד מצרים, ומשה רבינו מצטווה לגאלם. היה עליו לחפז, לרוץ; אך לא, אחיו אהרון מתנבא במצרים, וכשיבוא יאפיל עליו, ואחיו עלול להיפגע. נתמה: בגלל זה, דוחים גאולת העם!?"

אכן כן, אין המטרה מקדשת את האמצעים! ואם אדם אחד יפגע, נמנע מפעולה! אף אנו התכנסנו לאסיפה חשובה, להעמיד גדרי הדת על תילה - אבל אם זה כרוך בהלבנת פניו של אדם, בביישו כשיתבקש לצאת - תתבטל האסיפה ואל יולבנו פניו של אדם!"

(והידת)

השתתפות בצער הזולת

מידי בוקר עמד רבי אריה לוי זצ"ל בכניסה ל'עץ חיים' והתבונן בילדים הנכנסים בעד שער ה'תלמוד תורה'. באחד הימים פנה אליו בנו והתעניין במה הוא מתבונן. השיב לו ר' אריה: "הסתכל עליהם, ואמור לי מה אותה רואה?" העיף הבן מבט ואמר: "אני רואה שיענקל'ה בא בלי חשק, מוישל'ה בא בלי ספר, ואיציק - בלי מחברת."

"זה מה שראית?" התפלא רבי אריה, "אני ראיתי, שיענקל'ה בא בנעליים מחוררות לגמרי, הוא נרטב מן הגשם שירד וקר לו מאד, שאיציק הגיע בלי סנדוויץ' והוא ממש רעב, ושחיים הגיע, לכאורה, מצויד בכל הצויד הדרוש, אבל אמו חולה מאד, ולכן אין לו חשק... זה מה שאני ראיתי..."

זוהי הראיה של אדם אכפתי ורגיש למצבו של חברו - במקום להתמקד במה שהזולת לא עשה, הוא רואה את מה שחסר לו! אולם אין הענין מסתיים בראיה בעלמא, כי אם בהמשך המחשבה על צרתו של האדם, ובהתכווצות הלב שבאה בעקבותיה...

באחד הימים התפלל רבי דב לנדא בבית כנסת כלשהו תפילת ערבות. כשסיים ניגש אליו יהודי מבוגר והתחיל לתנות בפניו את כל צרותיו: כמה מר וקשה לו, וכמה הוא סובל מניתוח שעבר לפני חודש. רבי דב הקשיב והתחלחל למשמע הסבל הנורא שעובר עליו. האיש המשיך ופרט - וכשסיים קיבל את ברכתו: "רפואה שלמה ושד' ירחם עליך", ופנה והלך לו. כעת ניגש אל רבי דב אברך, שעמד כל הזמן בסמוך אליו, כדי לדבר אתו בלימוד. "עכשיו?!" התפלא רבי דב, "איך אפשר עכשיו לדבר בלימוד? וכי לא שמעת זה עתה את הצרות של אותו יהודי? כעת צריך להשתתף אתו זמן מה!" האברך השתתק למשך מחצית הדקה, ואז אמר: "הלא כתוב 'לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעוניי'."

"העניין נכון לגבי הצרות שלך", נענה רבי דב ואמר לו, "אבל לגבי הצרות של השני לא קיימת הכוונה הזו... עם צרותיו של הזולת צריך להשתתף... ומחובתנו לכל הפחות להרהר במה שעובר עליו!"

(ומתוק האור)

ותראוהו והנה נער בוכה... ותאמר מילדי העברים זה"

בתיה בת פרעה ראתה אותו, אבל לא שמעה אותו, לפיכך אמרה: אין זאת אלא מילדי העברים הוא זה. יהודי מסוגל לבכות חרש וללא השמעת-קול.

(ר' בונם מאוסטומצק זצ"ל)

הפתגם השבוע

החיים הם נללל. אבל אלה ימים נוצלל החיים.

לאחיים שוקי וצביקי גרינפלד גדלו בשכונה ממוצעת בחולון, וכבר בשחר נעוריהם חלמו, כצעירים רבים, על המיליון שמחכה להם בארה"ב. אביהם, יהודי דתי, איש פשוט וישר-דרך ניסה לשכנע את בניו להישאר כאן. אבל אחרי השרות הצבאי וכמה ניסיונות עסקיים כושלים, החליטו האחים לנחות בניו-יורק כדי להוכיח לאבא ושנותם, שהם מסוגלים להצליח בגדול. אמריקה לא גלגלה שטיחים לכבודם, והם נאלצו לנדוד ולאסוף פת-לחם. אבא ואמא גרינפלד התפללו עליהם מעומק ליבם, והשנים חלפו. הבנים היו מתקשרים מעת לעת, דיבור קצר, לקוני, מרגישים טוב, מרוויחים טוב, עד לחג הבא. כך חלפו להן חמש שנות געגוע. משפחת גרינפלד מחולון היתה רצוצה מגעגועים.

האמא גרינפלד החולנית התחננה לפני בעלה: "סע לארה"ב, תיקנה להם כמה מתנות ותראה מה שלומם".

היה זה יום שמש ניו-יורקי כשמר גרינפלד הקשיש שרך רגליים לכוון אחד מרחובות ליבה של העיר. השעון אותה - תפילת מנחה. הוא הבחין בפינת הרחוב בבית כנסת קטן "שערי רחמים" ונכנס פנימה. היו שם המון פרצופים ישראלים, והאבא הקשיש היה בטוח שהם יסייעו לו לאתר את בניו. אחרי "עלינו לשבח" הוא פנה למתפלל צעיר ושאל אותו "אתה במקרה מכיר את האחים שוקי וצביקי גרינפלד?".

הלה חיך במאור פנים: "בוודאי, הם חברים טובים שלי", והשניים צעדו עקב בצד אגודל לכוון דירתו של בנו הבכור שוקי גרינפלד.

החוויה היתה קשה. פתחה את הדלת, לא פחות ולא יותר, אשה צעירה, שהיתה עטויה שרשרת כסף ועליה... צלב. גם פניה העידו עליה, שהיא איננה בת ברית. בנו היה ישוב על כורסא בוהה מול המרקע.

"זו אשתך?" שאל גרינפלד את בנו הבכור. והלה חיוור כסיד השיב: "כן אבא". האבא סב על עקביו, ונפנה לביתו של צביקי בנו השני. גם כאן חזרה הסצינה, באותו דיוק ממש. צביקי נשא אף הוא גויה... גרינפלד לא המתין לשובו של בנו מן העבודה ואמר לגבירתו: "מסרי לו שאבא בא לבקר". הוא עלה אחרי 24 שעות על המטוס הראשון ושב לישראל, כאוב ומיוסר כשהוא ממלמל "אני אב שכול, אני אב שכול".

האחים שוקי וצביקי גרינפלד נועדו זה עם זה בחצות הלילה. נסערים. הם הקפידו לא לספר בבית על "הנישואין" הללו, אבל סוף דבר הכל נשמע... עוף השמים לא היה צריך להוליך את הקול. אבא שלהם, גילה את פרצופם... ידים של הגרינפלדים מבית הכנסת השכונתי שליווה את אביהם לאותו ביקור היסטורי ביקש מהם להיפגש עם רבו, הרב שמריה גרוס.

"תתייעצו עם הרב" אמר "הוא יעזור לכם לצאת מן הפלונטר המביך". "אין פשרות. לנטוש את הגוינות! זה איסור חמור. כל דקה - עבירה" נזף הרב. שוקי היה הנוצז הראשון. יומיים אחר כך הוא ארז מזוודה, נטש את הנוכריה, נשק לאחיו ונסע ארצה. נקיפות מצפון אחוז בו, הוא נכנס לשיבה, עשה תשובה שלמה, וחצי שנה אחר כך כבר נישא לבעלת תשובה מבית טוב.

לצביקי היה קשה עוד יותר. הקירבה לרב גרוס נתנה לו תקווה, עידוד, חיזוק, אבל עדיין לא היתה בו את העוצמה לקום וללכת. אחרי שנה, הוא פשוט ארז אומץ, עלה למטוס והגיע ארצה. ההורים גרינפלד הורידו דמעות הודיה כמים. הבן חזר...

שוקי כבר הקים משפחה, אבל צביקי שכבר נראה חרדי לכל דבר, לא היה מסוגל להשתדך. כוחות טמירים ועלומים משכו אותו בחזרה לאמריקה, לאשה ההיא שאסורה לו על פי ההלכה. הוא הלך לשידוך ראשון - כישלון. גם השני, השלישי והרביעי היו כישלון. לבו משום מה היה במערב.

ארבע שנות לימוד תורה חלפו עליו, הקפיד על קלה כבחמורה אבל שידוך לא רואים באופק. כישלון אחר כישלון. ראש הכולל, שניסה להיכנס אל ליבו, שמע אותו לוחש "כבוד הרב אינני מסוגל להינשא לאף אישה... לבי קרוע".

חלפה עוד שנה של יסורים, עד שראש הכולל פנה אל צביקי ואמר לו: "ידידי יש לי שידוך מעניין עבורך, גיורת שלומדת בירושלים... תנסה. כבר זמן לא ניסית להשתדך".

חורף ירושלמי פרש את טלית ענניו האפורים על ארבע כנפות הארץ. צביקי גרינפלד המתין בלובי המלון לגיורת. הוא התיישב על כורסא עמוקה עין ב"מסילת ישרים" ולגם מיץ אשכוליות. בשעה 18:30 בדיוק נכנסה המיועדת, לבושה בצניעות מסוגפת ואיננה מישיבה מבט.

"אני צבי".

"שמי שרה מלכה".

הקול היה מוכר לו מאד, גם תווי הפנים. מסובב כל הסיבות העמיד לפניו את האישה האסורה לו מארה"ב, כאן בארץ ישראל, עם כל צדדי ההיתר. קטרין הנוצריה, עכשיו היא שרה מלכה. קרוב לחמש שנים של ניתוק, מסתיימים בכתובה.

"כשעזבת את ארה"ב, הרגשתי צורך פנימי להדבק בעם היהודי, ידעתי שאולי יותר לא תהיה בעלי, אבל מי שיהיה בעלי לעתיד חייב להיות יהודי, רק יהודי. הרב גרוס שלח אותי לשיעורי טרום-גיור, אחר כך באתי לישראל להתגייר ולמדתי בסמינר לבנות. זה השידוך הראשון שיצאתי אליו... וכאן אני פוגשת אותך".

דמעות של גשם ירושלמי ליוו את צביקי ואת שרה מלכה הגיורת בדרכם אל החופה. הרבה אנשים שהכירו את הסיפור הרטיבו ממחטות. "הרי את מקודשת לי כדת משה וישראל", רעד קולו של צביקי. היו מי ששמעו גם את ניו-יורק עונה: "מקודשת מקודשת".

"ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד במאד"

חז"ל אומרים שהיה כאן נס שלא כדרך הטבע, שבנות ישראל היו יולדות ששה בכרס אחת. ולומדים זאת מכך שכתובות שש מילים בפסוק זה: **"ה'בן איש חי"** ביאר, שבמדרש מסופר: "ראה משה רבנו שאין להם מנוחה, הלך ואמר לפרעה: מי שיש לו עבד, אם אינו נח יום אחד בשבוע הוא מת, ואילו עבדיך אם אין אתה מניח להם יום אחד בשבוע הם מתים. אמר לו: לך ועשה להן כמו שתאמר. הלך משה ותיקן להם את יום השבת לנוח".

אם כן, כמה ימים בשבוע המצרים עינו את בני ישראל? - ששה ימים. וכתוב "וכאשר יענו אותן כן ירבה וכן יפרוץ", - כפי שעינו אותם ששה ימים, כך התרבו ופרצו על ידי שהיו יולדות ששה בכרס אחת...

(ומתוך האור)

מ"ח קנייני התורה | משל האבות

"ונגד זקניך כבוד"

בשעה שהגאון רבי ראובן כ"ץ זצ"ל (שבבחרותו למד בראדיון) נפרד מה'חפץ חיים' זצ"ל על מנת לנסוע לאמריקה לטובת הישיבה שבראדיון, סיפר לו ה'חפץ חיים' כך: בחורף האחרון בא אלי יהודי בלבוש דל, מדוכא וקדור פנים. "רבי, האינך מכירני?" אמר בדמעות, "הלא אני הגביר הידוע לשעבר רוזנבוים ממוסקבה. ביקשת ממני, רבי, פעם לתמוך בישיבתך בסכום של אלפיים רובל לשנה ואני סירבתי לתת יותר ממאתיים רובל. אז - לא חוננתי בשכל; בעוד שכעת לאחר שהשכלתי, שוב אין בידי היכולת, כי הבולשביקים גזלו ממני את כל אשר לי". וה'חפץ חיים' סיים, בפנותו אל הרב כ"ץ: "אמור להם שם באמריקה, שבימי הנעורים, כשישנם הכוחות - חסר השכל ללמוד ולתמוך בתורה; ואילו לעת זקנה, משניחונים במעט שכל - שוב חסרים הכוחות לכך..."

לאן של הטיפוס - הים; פיו של החסם - הים.

"וירא ד' כי סר לראות, ויקרא אליו א-לוקים"

מה היה קורה אילו משה לא היה סר לראות? אומר רבי משה סולוביצק זצ"ל, בספר "האיש משה": אילולא "סר לראות" - הקב"ה לא היה מדבר אתו. ויש בדברים הללו מוסר השכל עצום, כי פעמים רבות הקב"ה פונה אל האדם בצורות שונות - פעם כשנוטה אליו חסד ופעם כשמעניש אותו, יש והפניה עקיפה, דרך אירוע שארע לחבר או לבן משפחה, ויש שהפניה ישירה אל האדם עצמו. אולם הצד השווה שבכולם הוא, שהקב"ה פונה אליך, ועליך לראות ולשים לב לדבר, עליך לסור ולראות מה קורה, מה רבונו של עולם רוצה ממני במעשה זה! אם תזכה ותנצל את הזדמנות, תרוויח את הרווח הרוחני שהזדמן לך; ואם חלילה לא תשים לב, תפסיד את ההזדמנות להרוויח רווחים רוחניים, ומי יודע אם תהיה לך הזדמנות נוספת.

(ומתוך האור)